

Briselē, 23.3.2020.
COM(2020) 104 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

**EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO
LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU
BANKAI**

**par Komisijas paziņojuma "Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES
tālākajiem reģioniem" īstenošanu**

1. IEVADS

Šajā ziņojumā ir pārskatīts paziņojuma “Stiprāka un atjaunota **stratēģiskā partnerība** ar ES tālākajiem reģioniem” (turpmāk “paziņojums”)¹ īstenošanā panāktais progress.

ES tālākie reģioni — Gvadelupa, Francijas Gviāna, Martinika, Majota, Reinjona un Senmartēna (Francija), Azoru salas un Madeira (Portugāle), kā arī Kanāriju salas (Spānija) — pastāvīgi saskaras ar **ierobežojumiem**, kas izriet no to nomaļās atrašanās vietas, nelielās platības, neaizsargātības pret klimata pārmaiņām un atrašanās uz salām² un kavē to izaugsmi un attīstību. Šajā saistībā Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD 349. pantā) ir paredzēti **īpaši pasākumi** tālāko reģionu atbalstam, ieskaitot pielāgotus nosacījumus ES tiesību piemērošanai minētajiem reģioniem un to piekļuvei ES programmām.

Atlantijas okeānā, Karību jūras baseinā, Latīņamerikā un Indijas okeānā izklīdētie tālākie reģioni ES nodrošina **unikālus resursus**: šajos reģionos ir bagāta bioloģiskā daudzveidība, to atrašanās vieta ir stratēģiski piemērota kosmosa apguves un astrofizikas darbībām, tiem ir plašas jūras ekonomiskās zonas, un tie atrodas citu kontinentu tuvumā.

Komisija 2017. gada oktobrī pieņēma paziņojumu par stratēģiskās partnerības stiprināšanu ar ES tālākajiem reģioniem un attiecīgajām dalībvalstīm, kā arī atkārtoti uzsvēra apņemšanos sniegt atbalstu šiem reģioniem to ceļā uz izaugsmi. 2018. gada aprīlī Padome atzinīgi novērtēja šo paziņojumu un aicināja Komisiju turpināt izstrādāt īpašus pasākumus šiem reģioniem, kā paredzēts LESD 349. pantā³.

Šajā ziņojumā ir izklāstītas Komisijas, tālāko reģionu un attiecīgo dalībvalstu veiktās darbības paziņojumā paredzētajās nozarēs⁴, uzsvērti sasniegumi⁵ un sniegti ieteikumi koncentrēt centienus uz klimata pārmaiņu risināšanu, bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, aprites ekonomikas ieviešanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu. Eiropas zaļā kursa pamatiniciatīvā⁶ tie ir atzīti par galvenajiem jautājumiem, kas jārisina minētajiem reģioniem, un ir uzsvērts, ka Komisija pievērsīs īpašu uzmanību tālākajiem reģioniem, ņemot vērā to neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām un to unikālos resursus, piemēram, bioloģisko daudzveidību un atjaunojamus energoresursus. Ziņojumā ir uzsvērta arī nepieciešamība stiprināt centienus citās svarīgās nozarēs, piemēram, zilajā ekonomikā un savienotības nodrošināšanā.

Jauna pārvaldība uz spēcīgas partnerības pamata

Kopš 2017. gada, kā izklāstīts paziņojumā, Komisija **politikas veidošanā** ir sistemātiski ņēmusi vērā tālāko reģionu **bažas un intereses**.

Komisija 2018. gadā tālāko reģionu īpatnības iekļāva 21 **priekšlikumā ES programmām 2021.–2027. gadam** dažādās nozarēs, ieskaitot kohēziju, lauksaimniecību, zivsaimniecību, pētniecību, vidi, transportu un digitālo savienotību, kā arī starptautisko sadarbību. Tādējādi Komisija radīja šiem reģioniem jaunas iespējas un panāca, ka tiem lielākajā daļā ES programmu tiek paredzēti īpaši noteikumi.

Eiropas pusgada valstu ziņojumos 2019. gadā Komisija ieteica Francijai, Portugālei un Spānijai ieguldīt tālākajos reģionos kohēzijas politikas līdzekļus, novirzot tos tādām svarīgām

¹ COM(2017) 623 final.

² Visi tālākie reģioni ir salas vai arhipelāgi, izņemot Francijas Gviānu, kas atrodas Latīņamerikā.

³ Vispārējo lietu padomes 2018. gada aprīļa secinājumi.

⁴ Ziņojums aptver darbības, kas veiktas kopš paziņojuma pieņemšanas.

⁵ Pielikumos ir izklāstītas katra tālākā reģiona un attiecīgās dalībvalsts veiktās darbības.

⁶ Komisijas paziņojums “Eiropas zaļais kurss”, COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

jomām kā aprites ekonomika, savienotība, prasmes un priekšlaicīga mācību pārtraukšana. Padomes konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos šīs dalībvalstis tiek aicinātas izmantot kohēzijas fondus, ņemot vērā reģionu atšķirības un tālāko reģionu situāciju. Arī attiecīgajos 2020. gada valstu ziņojumos ir uzsvērtas tālāko reģionu īpatnības.

Komisija analizēja sarunu stadijā esošo **tirdzniecības nolīgumu** iespējamo ietekmi uz tālāko reģionu galvenajām ekonomikas nozarēm⁷. Tā rezultātā 2019. gada politiskā vienošanās par ES un *Mercosur* valstu asociācijas nolīguma tirdzniecības daļu satur drošības klauzulu tālāko reģionu vietējās ražošanas aizsardzībai. Tālāko reģionu īpatnības tiek analizētas pašlaik notiekošajā valsts atbalsta tiesību aktu un minēto reģionu īpašo nodokļu režīmu pārskatīšanā.

Komisija apspriedās ar tālākajiem reģioniem par to vajadzībām un attiecīgi sniedza īpaši pielāgotu atbalstu. Piemēram, Komisija apspriedās ar tālākajiem reģioniem par to vajadzībām pielāgoties klimata pārmaiņām un tās atspoguļoja programmas *LIFE*⁸ 2019. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus. Tā arī organizēja divus pasākumus, lai atbalstītu šos reģionus jūras nozaru izaugsmes stratēģiju veidošanā⁹. Tālākie reģioni ir pastiprinājuši centienus darīt zināmas savas intereses, piedaloties sabiedriskajās apspriešanās ar aptuveni 30 atbildēm. Visbeidzot, Komisija ir vērsusies pie tālāko reģionu iedzīvotājiem, organizējot pilsoņdialogus: Martinikā un Kanāriju salās 2018. gadā, Azoru salās un Madeirā 2019. gadā.

No ES kohēzijas, lauksaimniecības, zivsaimniecības un jūrlietu politikas fondiem ir ieguldīti ievērojami līdzekļi vietējo ieguldījumu atbalstam, lai stiprinātu partnerattiecības ar tālākajiem reģioniem un attiecīgajām dalībvalstīm un jo īpaši stiprinātu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) konkurētspēju, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu, vides aizsardzību un savienotību¹⁰. 2014.–2020. gadā no šiem fondiem piešķirts atbalsts vairāk nekā 13 miljardu EUR apmērā.

Apvienojot Komisijas dienestus un valstu un reģionālās ieinteresētās personas, Komisija ir izveidojusi **divas darba grupas**, kuru mērķis ir sniegt atbalstu Reinjonai enerģētikas pārkārtošanā un Kanāriju salām atkritumu apsaimniekošanā.

ES Statistikas birojs (*Eurostat*) izstrādāja tīmekļa vietni ar tālāko reģionu datiem¹¹. Komisija 2019. gadā sāka pētījumu to datu un zināšanu uzlabošanai, kas nepieciešami ilgtspējīgai zivsaimniecības pārvaldībai un zvejas resursu saglabāšanai šajos reģionos. Francijas statistikas birojs sadarbojas ar Senmartēnu un Sintmārtēnu (Sentmartēnu) vietējo datu vākšanā. Portugāles statistikas birojs sadarbojas ar Madeiru un Azoru salām attiecībā uz lauksaimniecības, jūras un transporta datiem; Azoru salās tiek uzlaboti dati par zilo ekonomiku, Kanāriju salās — par vietējo ražošanu.

Komisija tālāko reģionu bažas ņēma vērā vēl nepieredzēti daudzās ES iniciatīvās, savukārt reģioni divkāršoja centienus sniegt informāciju politikas veidošanas procesā. Var apsvērt vēl plašāku darba grupu potenciāla izmantošanu. Ir nepieciešams vākt datus tālāko reģionu līmenī, lai pamatotu šiem reģioniem pielāgotas politikas veidošanu.

⁷ Padomes lēmumā (ES) 2020/13 par sarunu norādēm sarunām par ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm un reģioniem ir minēts, ka šie nolīgumi paredz “konkrētus pasākumus, kas atbalsta šo reģionu ražojumus, ar mērķi īstermiņā integrēt tos reģionālajā tirdzniecībā”.

⁸ *L'Instrument Financier pour l'Environnement*.

⁹ Tālāko reģionu jūrlietu un zivsaimniecības forums 2018. un 2019. gadā.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

¹¹ Reģionu un pilsētu ilustrācija: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

2. TĀLĀKO REĢIONU RESURSU ATTĪSTĪŠANA

Paziņojumā ir uzsvērtas tālāko reģionu vērtības, ieskaitot zilo ekonomiku, bioloģisko daudzveidību, atjaunojamos energoresursus, un ierosināta rīcība šo nozaru iespēju attīstīšanai, lai atbalstītu izaugsmi.

Zilā ekonomika

Komisija pastiprināja juridisko un finanšu satvaru zilās ekonomikas uzlabošanai tālākajos reģionos, vienlaikus nodrošinot jūras resursu un ekosistēmu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Komisija 2018. gadā pārskatīja ES **valsts atbalsta pamatnostādnes**, lai atļautu valsts atbalstu zvejas kuģu iegādei tālākajos reģionos, ievērojot virkni nosacījumu, kas vērsti uz ilgtspējīgas zivsaimniecības nodrošināšanu.

Tāpat Komisija ierosināja **īpašus pasākumus** tālākajiem reģioniem Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda 2021.–2027. gada periodā, ieskaitot budžeta līdzekļu rezervēšanu šiem reģioniem gan strukturālo ieguldījumu, gan radušos papildu izmaksu **kompensēšanas** mērķiem. Komisija arī ierosināja katrai dalībvalstij izstrādāt **rīcības plānu** ar zivsaimniecību un ilgtspējīgu zilo ekonomiku saistītu problēmu risināšanai to tālākajos reģionos.

Komisija 2019. gadā izveidoja Konsultatīvo padomi tālāko reģionu jautājumos, lai apspriestos ar šo reģionu ieinteresētajām personām par zivsaimniecības problēmām, un panāca, ka **ES un Mercosur valstu asociācijas nolīguma** puses apņemas apkarot nelegālo zveju. Attiecībā uz flotes jaudu Komisija 2019. gadā iepazīstināja ar kopējās zivsaimniecības politikas ietvaros veikto **iekļaušanas un izslēgšanas režīma izvērtējumu**. 2019. gada paziņojumā par zaļo kursu Komisija uzsvēra zilās ekonomikas nozīmīgo lomu cīņā pret klimata pārmaiņām un izziņoja plānus ieteikt, kā ilgtspējīgāk pārvaldīt jūras telpu.

Padome pieņēma secinājumus par okeāniem un jūrām, uzsverot Eiropas jūrlietu un zivsaimniecības politikas nozīmi tālāko reģionu zilās ekonomikas atbalstam, kā arī šo reģionu neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, kas ietekmē to piekrastes, ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību¹².

Tālākie reģioni veido **zilās ekonomikas stratēģijas**, kuru mērķis ir panākt jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un saglabāt bioloģisko daudzveidību; šajā ziņā progress ir nevienmērīgs un atšķiras pēc darbības jomas un prioritātēm. Daži reģioni — Azoru salas, Madeira, Kanāriju salas un Reinjona — ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalstu uzlabo jūras telpisko plānošanu, lai labāk izmantotu okeānus. Daudzi no reģioniem ir izstrādājuši **atbalsta pasākumus**, piemēram, finanšu instrumentus mazajiem uzņēmumiem (Madeiras kredītlīnija maziem uzņēmumiem, Francijas Gviānas aizdevumi maziem uzņēmumiem; Majotas atbalsts kuģu iegādei) un prasmju attīstīšanai (Martinika, Azoru salas, Madeira).

Tālākie reģioni papildus veic ieguldījumus **jaunajās nozarēs**, piemēram, jūras telpas uzraudzībā un izpētē (Azoru salu Atlantijas okeāna novērošanas centrs) vai jūras atjaunojamo energoresursu enerģētikā (Kanāriju salu platforma *PLOCAN*). Visi tālākie reģioni veicināja **ilgtspējīgu zivsaimniecības attīstību** projekta *ORFISH* ietvaros; daži no tiem arī veicina ilgtspējīgu jūras tūrismu, piemēram, Karību jūras reģionā.

Lai veicinātu jūras nozaru izaugsmi, reģioniem ir nepieciešamas īpaši izstrādātas, visaptverošas zilās ekonomikas stratēģijas, kas aptvertu tradicionālās un inovatīvās nozares. Šajā ziņā liela nozīme ir orientācijai uz novatoriskām darbībām, uz zivsaimniecības un jūras

¹² Padomes 2019. gada 19. novembra secinājumi par okeāniem un jūrām.

teritorijām attiecināmo zinātnisko datu uzlabošanai un ES un valsts atbalsta maksimālai izmantošanai.

Lauksaimniecība un lauku attīstība

Komisijas priekšlikumā reformēt **Kopējās lauksaimniecības politiku 2021.–2027. gadam** ir paredzēti īpaši nosacījumi un atkāpes, kas atspoguļo tālāko reģionu vajadzības. Priekšlikumi paredz, ka valstu stratēģiskajos plānos būtu jāņem vērā tālāko reģionu īpašie apstākļi, kā arī uz šiem reģioniem jāattiecinā maksimālās līdzfinansējuma daļas, ko paredz **Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai**, un tiem jāpiemēro arī konkrētu labvēlīgu nosacījumu kopums.

Komisija arī ierosināja turpināt ES lauksaimniecības shēmu **POSEI** tālākajos reģionos, tādējādi saglabājot tiešos maksājumus šo reģionu lauksaimniekiem. 2017.–2019. gadā **POSEI** shēma atbalstīja lauksaimniecisko ražošanu un nodarbinātību tālākajos reģionos, garantēja noteiktu lauksaimniecības ražojumu piegādi šiem reģioniem, kā arī mazināja papildu izmaksas par šo ražojumu transportēšanu.

Ar ES līdzfinansēto lauku attīstības programmu atbalstu tālākie reģioni palīdzēja jauniem lauksaimniekiem audzēt un laist tirgū tādus produktus kā avokado, banāni, cukurniedres, kā arī izstrādāja agrovīdes pasākumus un programmas **LEADER**¹³ iniciatīvas. Šajos pasākumos liels uzsvārs tika likts uz lauku iedzīvotāju dzīves apstākļu uzlabošanu.

Vairāki tālākie reģioni ir izstrādājuši lauksaimniecības produktu **kvalitātes shēmas** līdztekus tirgvedības pasākumiem. Citi ir veikuši ieguldījumus **jaunās lauksaimniecības tehnoloģijās**, piemēram, Senmartēna — augu un dārzeņu audzēšanā bez augsnes, Azoru salas — tālvadības gaisa kuģu izmantošanā, Francijas Gviāna — bioloģisko resursu izmantošanas izmēģinājumos. Francijas valdība arī izstrādā **riska pārvaldības rīkus**, piemēram, banānu audzēšanas jomā.

Lauksaimniecība joprojām ir nozīmīga nozare: galvenie izaicinājumi ir vietējo ražojumu kvalitātes un inovācijas nodrošināšana, taisnīgu ienākumu garantēšana lauksaimniekiem un atbalsta rīku optimizācija.

Bioloģiskā daudzveidība

Lai sniegtu atbalstu tālākajiem reģioniem to unikālās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, Komisija 2019. gadā izsludināja uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus par šo reģionu vajadzībām un spējām pielāgotiem projektiem (**Life4BEST**). Komisija ierosināja, ka **programmai LIFE** 2021.–2027. gadam būtu jāatbalsta tālāko reģionu dabas vide un bioloģiskā daudzveidība un ka piešķiršanas kritērijos īpaši būtu jāņem vērā šie reģioni. Bioloģiskās daudzveidības projekti ir arī tiesīgi pretendēt uz finansējumu saskaņā ar Komisijas priekšlikumu **Eiropas Reģionālās attīstības fondam** 2021.–2027. gadam.

Komisija tālāko reģionu unikālo bioloģisko daudzveidību uzsvēra savā zaļajā kursā, kurā klimata pārmaiņas ir minētas kā viens no galvenajiem bioloģiskās daudzveidības zuduma izraisītājiem.

Francija ir pastiprinājusi centienus atbalstīt tālāko reģionu bioloģisko daudzveidību — šajā nolūkā 2018. gadā izstrādāts īpašs rīcības plāns. Francijas bioloģiskās daudzveidības aģentūra sniedz atbalstu vairāk nekā 80 projektiem tālākajos reģionos. Portugāle finansēja projektus Azoru salu un Madeiras biosfēras rezervātu atbalstam. Francijas Gviāna, Reinjona, Gvadelupa

¹³ *Programme LEADER: Liaison entre actions de développement de l'économie rurale.*

un Majota izveido reģionālās bioloģiskās daudzveidības aģentūras. Martinika sāka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un novērtēšanas programmu (2019. gads), savukārt Reinjona un Azoru salas aizsargā vietējās dzīvotnes un endēmiskās sugas, izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fonda¹⁴ un programmas *LIFE* atbalstu.

Tālākie reģioni *Interreg* programmu ietvaros arī pastiprināja sadarbību bioloģiskās daudzveidības jautājumos ar **aizjūras zemēm un teritorijām un ar trešām valstīm**.

Tālākajos reģionos atrodama ievērojama daļa ES bioloģiskās daudzveidības, kas ir viena no to svarīgākajām vērtībām. Lai saglabātu šo reģionu bioloģisko daudzveidību un pētītu tās potenciālu, ir nepieciešams pastāvīgs un koordinēts darbs dažādās politikas jomās.

Aprites ekonomika

Komisija *LIFE* darba programmā 2018.–2020. gadam iekļāva īpašus pasākumus tālākajiem reģioniem. Viena no minētajā darba programmā iekļautajām tēmām ir **atkritumu apsaimniekošana** šajos reģionos. Turklāt pēc Kanāriju salu lūguma un ar Spānijas atbalstu Komisija ir izveidojusi darba grupu, kurā apvienojušies Eiropas, valsts, reģiona un vietējo pašvaldību pārstāvji, lai identificētu šķēršļus un radītu risinājumus, kā uzlabot atkritumu savākšanu, atkalizmantošanu, reciklēšanu un izsekojamību šajās salās. Komisija arī ierosināja, ka Eiropas Reģionālās attīstības fondam 2021.–2027. gadā būtu jāatbalsta pāreja uz aprites ekonomiku.

Padome 2019. gada oktobra secinājumos par aprites ekonomiku uzsvēra nepieciešamību ņemt vērā tālāko reģionu īpašo situāciju un nodrošināt taisnīgu un iekļaujošu pāreju. Turklāt Komisija 2020. gada martā pieņēma jaunu ES aprites ekonomikas rīcības plānu, kas aptver visu ražojumu dzīves ciklu un ir vērsts uz augstas intensitātes nozarēm, uzsverot tālāko reģionu īpatnības.

Francija 2019. gadā paziņoja par nodomu virzīties uz bezatkritumu līmeņa sasniegšanu aizjūras teritorijās¹⁵. Francijas reģioni izstrādā reģionālos plānus atkritumu rašanās novēršanai un to apsaimniekošanai; Azoru salas pārskatīja reģionālo stratēģisko plānu atkritumu jomā.

Vairums tālāko reģionu veido aprites ekonomikas rīcības plānus, kuros ir ietverta ilgtspējīga ražošana un patēriņš, kā arī atkritumu apsaimniekošana. Vairāki reģioni izstrādāja aprites ekonomikas modeļu ieviešanas, atkritumu mazināšanas un plastmasas atkritumu rašanās novēršanas projektus. Lielākā daļa Francijas tālāko reģionu 2018.–2019. gadā ar Francijas vides un enerģētikas aģentūras atbalstu izsludināja uzaicinājumus iesniegt projektus aprites ekonomikas attīstīšanai. Piemēram, Reinjona īstenoja 22 ar aprites ekonomiku saistītus projektus tādās jomās kā ražojumu projektēšana un kalpošanas ilgums un reciklēšana; Martinika izveidoja remonta pakalpojumus un organizēja informētības uzlabošanas kampaņas par atkritumu mazināšanu.

Tālākie reģioni varētu daudz iegūt, ja tiktu ieviesti aprites ekonomikas modeļi kā ilgtspējīgas izaugsmes obligāts priekšnoteikums. Ir svarīgi pasteidzināt centienus atkritumu apsaimniekošanas jomā, jo īpaši, lai uzlabotu bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas un apstrādes apritīgumu un mazinātu atkritumu daudzumu, ražojumus izmantojot atkārtoti vai remontējot.

Klimata pārmaiņas

¹⁴ Eiropas Reģionālās attīstības fonds 2014.–2020. gadā tālāko reģionu bioloģiskajai daudzveidībai atvēlēja vairāk nekā 54 miljonus EUR.

¹⁵ *Trajectoire outre-mer 5.0.*

Komisija 2018. gadā veiktajā **ES pielāgošanās stratēģijas izvērtējumā** uzsvēra nepieciešamību pārorientēties no zināšanu radīšanas uz to izmantošanu, lai ievirzītu rīcību tālākajos reģionos. Kā minēts paziņojumā par **zaļo kursu**, Komisija plāno pieņemt vērīgu ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām. *LIFE* darba programmā 2018.–2020. gadam ir īpaši nodalīti projekti, kas attiecas uz gatavību **ekstrēmiem laikapstākļiem** tālākajos reģionos. Šajā sakarā *LIFE* sniedz atbalstu Gvadelupai un Francijas Gviānai ekosistēmu atjaunošanā, lai pasargātu šīs teritorijas no klimata pārmaiņu radītās ietekmes, piemēram, jūras līmeņa celšanās.

Komisija ir arī ierosinājusi noteikt klimata pārmaiņas par vienu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda ieguldījumu prioritārajām jomām 2021.–2027. gadā¹⁶. Komisija arī piešķir 49 miljonus EUR no **Eiropas Savienības Solidaritātes fonda**, lai atbalstītu rekonstrukcijas darbus Senmartēnā un Gvadelupā pēc tam, kad tās 2017. gadā smagi skāra viesuļvētras “Irma” un “Marija”. Šis fonds tika piesaistīts arī Azoru salu atbalstam pēc tam, kad tās 2019. gada oktobrī cieta no viesuļvētras “Lorencu”¹⁷.

Francija 2019. gadā iecēla delegātu **preventīvo un pielāgošanās pasākumu** paātrināšanai Francijas tālākajos reģionos. Azoru salas 2019. gada septembrī pieņēma reģionālo klimata pārmaiņu programmu, savukārt Kanāriju salas 2018. gadā izveidoja klimata pārmaiņu novērošanas centru.

Tālākie reģioni ir īpaši neaizsargāti pret postošām dabas parādībām, kas ir saistītas ar klimata pārmaiņām. Nepieciešama neatlaidīga un koordinēta rīcība visos līmeņos un politikas jomās, un ieguldījumi jānovirza pielāgošanās spējas, izturētspējas, novēršanas un gatavības klimata pārmaiņām uzlabošanai.

Enerģētika

ES pieņēma tiesību aktus atjaunojamo energoresursu enerģijas un energoefektivitātes atbalstam. Piemēram, 2018. gada Atjaunojamo energoresursu direktīvā¹⁸, kas jātransponē līdz 2021. gada vidum, ir atzīta vietējās sabiedrības loma pārejā uz tīru enerģiju; šī loma ir īpaši nozīmīga tādās izolētās teritorijās kā tālākie reģioni.

Saistībā ar **iniciatīvu “Tīra enerģija ES salām”** Komisija sniedz padomus Gvadelupai, Azoru salām un Kanāriju salām par to, kā izstrādāt tīrās enerģijas stratēģijas un projektus, kā arī ir palīdzējusi attīstīt tālāko reģionu zināšanas par atjaunojamo energoresursu enerģiju minētās iniciatīvas ikgadējā forumā Kanāriju salās 2018. gadā. Turklāt 2019. gadā Komisija izveidoja programmas “Apvārsnis 2020” atbalstītu instrumentu¹⁹, lai piesaistītu vismaz 100 miljonus EUR Eiropas salu, arī tālāko reģionu, ilgtspējīgas enerģijas projektiem, un paziņojumā par zaļo kursu apņēmas ar dalībvalstu atbalstu izstrādāt ilgtermiņa politikas satvaru ātrākai ES salu pārejai.

Sākot ar 2021. gadu, **Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments** (EISI) sāks tālākajiem reģioniem piedāvāt nozīmīgas iespējas: atvieglojuma likmes darbiem enerģētikas (arī digitālajā un transporta) nozarē un īpašu uzmanību piešķiršanas kritērijos. Komisija arī ierosināja 2021.–2027. gadā orientēt Eiropas Reģionālās attīstības fonda ieguldījumus uz

¹⁶ Kopējais 2014.–2020. gadā plānotais Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalsts cīņai pret klimata pārmaiņām visos tālākajos reģionos ir aptuveni 1,1 miljards EUR.

¹⁷ 2019. gada decembrī tika izmaksāts paredzamās Eiropas Savienības Solidaritātes fonda palīdzības avansa maksājums.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>.

energoefektivitātes pasākumiem un atjaunojamo energoresursu enerģiju kā vienu no prioritātēm zaļākai Eiropai.

Pēc Reinjonas lūguma Komisija 2018. gadā ir izveidojusi **enerģētikas pārkārtošanas darba grupu**, kurā ir pārstāvji no valsts un reģionālajiem dienestiem un privātā sektora, un rezultātā tika izstrādāts rīcības plāns dažādu iniciatīvu koordinācijas uzlabošanai.

Francija 2019. gadā izsludināja uzaicinājumus sniegt atbalstu ar kontinentu nesavienotajām teritorijām; vairāk nekā trešā daļa no 530 miljonu EUR budžeta ir atvēlēta trūcīgo iedzīvotāju atbalstam. Spānija sniedz atbalstu mācībām un zināšanu izplatīšanai par atjaunojamo energoresursu enerģiju un energoefektivitāti Kanāriju salās.

Tālākie reģioni sāka paši savas stratēģijas siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai un atjaunojamo energoresursu izmantošanas un energoefektivitātes palielināšanai. Tie arī izstrādāja ES vai valsts finansētus projektus, piemēram, elektroenerģijas ražošanai no saules enerģijas vai biomasas (Martinika, Gvadelupa, Francijas Gviāna) un viedajiem mikrotīkliem (Reinjona). Daudzi tālākie reģioni ir investējuši elektromobilitātē. Kanāriju salās kopš 2017. gada ir vairāk nekā dubultojušies laiks, kurā Eljerro sala 100 % apjomā izmanto atjaunojamo energoresursu enerģiju.

Tā kā tālākie reģioni ir atkarīgi no fosilā kurināmā importa, ir pastāvīgi jāstrādā, lai paātrinātu enerģētikas pārkārtošanu, jo īpaši veicot ieguldījumus viedtīklos un enerģijas uzglabāšanā, atjaunojamo energoresursu (arī jūras enerģijas) izmantošanā, tīra transporta risinājumos un energoefektivitātē, tādējādi veicinot šo tālo reģionu energoautonomiju un oglekļa emisiju neitralitāti.

3. IZAUGSME UN DARBVIETU RADĪŠANA

Paziņojumā ir ierosināta rīcība, kas ļautu atraisīt izaugsmi tālākajos reģionos, ieskaitot ieguldījumus pētniecībā un inovācijā, uzņēmējdarbībā, prasmju veidošanā, digitālajos un transporta savienojumos.

Pētniecība un inovācija

Lai stiprinātu tālāko reģionu pētniecības potenciālu, Komisija ES pētniecības programmas “Apvārsnis 2020” ietvaros izziņoja īpašu uzaicinājumu, kas attiecas uz **koordinācijas un atbalsta darbībām**. Tā rezultātā projekta *FORWARD* ietvaros spēkus apvienoja visu tālāko reģionu universitātes, ražošanas nozares un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, kā arī valdības, lai **novērtētu savas pētniecības spējas**, identificētu izcilības jomas un sniegtu atbalstu dalībai starptautiskos pētniecības projektos.

Komisija arī ierosināja, ka ES programmai “**Apvārsnis Eiropa**” (2021–2027) būtu jāattiecinā sadaļas “Dalības paplašināšana un izcilības izplatīšana” darbības arī uz tālākajiem reģioniem. Turklāt 2021.–2027. gadā šie reģioni varēs izmantot jaunu instrumentu starpreģionu ieguldījumiem inovācijās Eiropas teritoriālās sadarbības ietvaros, lai piedalītos globālajās vērtības veidošanas ķēdēs un paplašinātu saites ar citiem Eiropas reģioniem kopējās pārdomātas specializācijas jomās.

Lielākā daļa tālāko reģionu izvērtē savas **pārdomātas specializācijas stratēģijas**²⁰, lai pielāgotu inovācijas ekosistēmas daudzsološākajām nozarēm. Azoru salas, Madeira un Kanāriju salas veido Makaronēzijas starpreģionālo specializācijas stratēģiju. Tālākie reģioni ir

²⁰ Pārdomātas specializācijas stratēģiju ieviešana reģionu un dalībvalstu atbalstam ekonomikas pārkārtošanas procesā ir nosacījums Eiropas strukturālo un investīciju fondu atbalsta saņemšanai 2014.–2020. gadā.

izstrādājuši iniciatīvas, lai veicinātu vietējo dalībnieku integrāciju starptautiskajos pētniecības tīklos un uzlabotu to dalību ES finansētā pētniecībā (piemēram, Azoru salu Zinātnes un tehnoloģiju internacionalizācijas plāns). Francija ir papildus centusies stiprināt tās reģionu inovācijas spējas, īstenojot Francijas Lielo ieguldījumu plānu 2018.–2022. gadam.

Mērķnozāres dažādos reģionos atšķiras. Daži no reģioniem orientējās uz “zilo” ekonomiku, piemēram, uz Makaronēzijas un Karību jūras reģionu attiecas programmas “Apvārsnis 2020” projekts par jūras transporta, tūrisma, enerģētikas un akvakultūras radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām. Citi ir ieguldījuši kosmosa nozarē, piemēram, Azoru salas un Portugāle — jaunā starptautiskā kosmodromā un Portugāles Kosmosa aģentūrā Santamarijas salā. Vēl citi reģioni ir ieguldījuši enerģētikas pārkārtošanā (Reinjonas un Kanāriju salu rīcība energosistēmu dekarbonizācijā) vai veselības aprūpē (Madeira, Gvadelupa), kā arī lauksaimniecības resursu vai uz dabīgām vielām balstītu kosmētikas līdzekļu izstrādē (Francijas Gviāna).

Tālāko reģionu pētniecības un inovācijas potenciāla attīstīšanai ir liela nozīme šo reģionu izaugsmes veicināšanā. Paplašinot to dalību starptautiskajos pētniecības tīklos un globālajās vērtības veidošanas ķēdēs kā Eiropā, tā trešās valstīs, var palīdzēt stiprināt tālāko reģionu inovācijas sistēmas un radīt darbvietas.

Nodarbinātība, izglītība un apmācība

No ES kohēzijas un lauksaimniecības politikas fondiem tiek sniegts ievērojams atbalsts tālāko reģionu sociālajai attīstībai²¹.

Komisijas priekšlikumā par Eiropas Sociālo fondu Plus 2021.–2027. gadam ir saglabātas augstākās līdzfinansējuma daļas tālākajiem reģioniem, noteikts **īpašs papildu piešķirums** nodarbinātības, izglītības un iekļaušanas atbalstam šajos reģionos, kā arī 15 % no valsts sadaļas atvēlēti **jauniešu atbalstam** tālākajos reģionos, kuros ievērojama iedzīvotāju daļa nemācās, nestrādā un neapgūst arodu.

2018. gadā Komisija uzlaboja mikrofinansējuma pieejamību Francijas tālākajos reģionos, palielinot Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas garantiju mazo uzņēmēju atbalsta asociācijai ADIE. Komisija arī palielināja **Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas** piešķirumu Francijai, ieskaitot tās tālākos reģionus, kā arī **Eiropas Sociālā fonda** resursus Spānijai, ieskaitot Kanāriju salas.

Tajā pašā gadā Komisija programmas “**Erasmus+**” ietvaros palielināja mēneša stipendiju tālāko reģionu iedzīvotājiem, kā arī dotācijas ceļa izdevumu segšanai Majotas un Reinjonas iedzīvotājiem²². Komisija arī attiecināja programmas “**Erasmus**” īpašos nosacījumus tālāko reģionu iedzīvotājiem uz **Eiropas Solidaritātes korpusu**. Savā priekšlikumā par programmu “**Erasmus**” 2021.–2027. gadam Komisija apņēma **palielināt tālāko reģionu iesaisti** mobilitātes shēmās, tostarp ar **kaimiņvalstīm**, un uzraudzīt šo dalību.

Francija ir pārskatījusi savus tiesību aktus²³ ar mērķi izstrādāt mācekļības līgumus ar trešām kaimiņvalstīm. Lielākā daļa tālāko reģionu — Martinika, Reinjona, Azoru salas, Madeira, Kanāriju salas — ir izstrādājuši rīcības plānus uzņēmējdarbības uzlabošanai *Interreg* projekta *GROWRUP* ietvaros, kas ir orientēts uz bezdarbniekiem zilās un zaļās ekonomikas nozarēs.

²¹ No Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 2014.–2020. gadā pavisam ir piešķirti vairāk nekā 3 miljardi EUR sociālās iekļaušanas, izglītības, arodmaģcību un nodarbinātības atbalstam tālākajos reģionos. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²² Izveidojot īpašas ceļa izdevumu dotācijas iedzīvotājiem, kuru veicamā ceļa garums pārsniedz 8000 km.

²³ *Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel*, 5.9.2018.

Francijas Gviāna izveidoja kosmiskās aviācijas profesionālā bakalaura grāda programmu; Reinjona veic ieguldījumus reģionālajā universitātē; Azoru salas sāka vairākas iniciatīvas jauniešu nodarbinātības veicināšanai.

Prasmju uzlabošanai, sevišķi jauniešu vidū, ir liela nozīme darba tirgus vajadzību apmierināšanā un iedzīvotāju nodarbināmības uzlabošanā. Papildu ieguldījumi starptautiskajā mobilitātē uzlabotu sadarbību ar kaimiņvalstīm un atbalstītu reģionālo integrāciju.

Konkurētspēja, uzņēmējdarbība un vienotais tirgus

ES kohēzijas un lauksaimniecības politika sniedz būtisku atbalstu MVU konkurētspējas uzlabošanai tālākajos reģionos²⁴.

Lai uzlabotu šo reģionu piekļuvi finansējumam, **Eiropas Investīciju konsultāciju centrs** analizēja katra reģiona situāciju un ierosināja, kā varētu maksimāli izmantot finansiālo atbalstu, tostarp Eiropas Stratēģisko investīciju fonda sniegto atbalstu²⁵. Komisija veicināja ieteikto risinājumu apspriešanu ar valsts un reģionālajām iestādēm un finanšu iestādēm un mudināja tos īstenot. Komisijas priekšlikums programmai *InvestEU* savukārt mudina dalībvalstis risināt tālāko reģionu tirgus nepilnības, izmantojot šo programmu privātu ieguldījumu piesaistei un finansējuma ietekmes palielināšanai.

Komisija 2019. gadā izsludināja uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus programmā “**Erasmus jaunajiem uzņēmējiem**”, mudinot kā pieteikumu iesniedzējus iesaistīties arī tālāko reģionu struktūras. Tā rezultātā Martinikā atbalstu vietējiem uzņēmējiem sniedz pirmais kontaktpunkts. Komisijas priekšlikumā **Vienotā tirgus programmai** 2021.–2027. gadam ir papildus uzsvērtā vajadzība tālākos reģionus labāk integrēt iekšējā tirgū. Komisija arī ierosināja, ka **Eiropas Reģionālās attīstības fondā** būtu arī turpmāk jāparedz īpašs piešķirums, ar ko kompensēt papildu izmaksas šajos reģionos esošajiem uzņēmumiem. **Eiropas Biznesa atbalsta tīkla** atbalsts ir pieejams Azoru salās, Madeirā, Kanāriju salās, Martinikā, Gvadelupā un Reinjonā.

Francija sniedza atbalstu tālāko reģionu uzņēmumiem, izmantojot īpašus nodokļu režīmus vai finansēšanas nosacījumus. Kanāriju salas un Martinika izstrādāja internacionalizācijas stratēģijas. Daži reģioni pastiprināja tirdzniecības attiecības ar trešām kaimiņvalstīm. Piemēram, Gvadelupa sniedza uzņēmumiem atbalstu eksportēšanā uz ASV; Reinjona izveidoja dienestu Mozambikas jaunuzņēmumu atbalstam un MVU paredzētus finanšu instrumentus, ko atbalsta Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Majota un Reinjona veido tehnocentrus.

Ir nepieciešami intensīvāki centieni visos līmeņos, lai uzlabotu uzņēmējdarbību un stiprinātu konkurētspēju nozarēs ar augstu potenciālu, piemēram, bioloģiskās daudzveidības un zilās ekonomikas nozarē.

Digitālā pieejamība

Komisija 2017. gadā izveidoja ES **platjoslas kompetences biroju** tīklu, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm un reģioniem, palīdzot izstrādāt un īstenot stratēģijas, kā platjoslu ieviest teritorijās, kuras neapkalpo komerciālie pakalpojumu sniedzēji. Komisija ir mudinājusi

²⁴ Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai 2014.–2020. gadā līdzfinansē tālāko reģionu MVU konkurētspējas atbalsta projektus 1,5 miljardu EUR vērtībā.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

tālākos reģionus piedalīties šajā tīklā un ir ieteikusi dalībvalstīm atbalstīt šādu dalību. Komisija arī apstiprināja divus lielus ātrdarbīgu platjoslas tīklu projektus Reinjonā (2018. gadā) un Martinikā (2019. gadā), kuros atbalstīs Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Komisija savā priekšlikumā programmai “Digitālā Eiropa” 2021.–2027. gadam paredzēja īpašas digitālās struktūras tālākajos reģionos un īpaši izcēla šos reģionus piešķiršanas kritērijos. Turklāt uz Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta atbalstu 2021.–2027. gada periodā varēs pretendēt projekti, kuros tiek sniegts atbalsts jauniem vai uzlabotiem pamattīkliem, ieskaitot zemūdens kabeļus starp dalībvalstīm un starp Savienību un trešām valstīm. Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta priekšlikumam²⁶, kurā Eiropas Parlaments un Padome izdarījuši grozījumus²⁷, pievienotajā digitālās savienotības infrastruktūras kopīgu interešu projektu indikatīvajā sarakstā ir iekļauts jauns zemūdens kabelis, kas savienos Madeiru, Azoru salas un Portugāles kontinentālo daļu. Digitālās savienotības projekti tālākajos reģionos var saņemt lielāku līdzfinansējuma daļu.

Francija uzlaboja digitālās prasmes, ieguldot izglītības centros, savukārt Madeira un Kanāriju salas izstrādāja jaunus kursus. Portugāle 2019. gadā izveidoja darba grupu, lai sagatavotos tās tālākos reģionos un kontinentu savienojošo zemūdens kabeļu nomaiņai. Madeira un Francijas Gviāna arī plānoja pieslēgties zemūdens kabelim, kas savieno Portugāli un Brazīliju, izmantojot ES atbalstu 26,5 miljonu EUR apmērā.

Tālāko reģionu digitalizācijas paplašināšana, balstoties uz labu savienotību ar ES un trešām valstīm, ir svarīga, lai šiem reģioniem ļautu izmantot digitālā vienotā tirgus sniegtos ieguvumus un veikt starptautisku uzņēmējdarbību. Platjoslas kompetences biroju tīkls var palīdzēt tālākajiem reģioniem stiprināt spējas īstenot projektus šajā nozarē, izmantojot labākās prakses un tehniskā atbalsta apmaiņu.

Transports

Komisija ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu 2021.–2027. gadam ierosināja īpašus noteikumus attiecībā uz tālākajiem reģioniem: šajos reģionos var saņemt finansējumu darbiem transporta nozarē, piemēram, savienojumu veidošanai ar lidostām, ostām, pilsētu mežgliem, un iespējamā līdzfinansējuma daļa ir lielāka.

Turklāt Komisija ierosināja tālākajiem reģioniem izņēmuma kārtā atļaut izmantot Eiropas Reģionālās attīstības fondu 2021.–2027. gadam, lai veiktu ieguldījumus **lidostu infrastruktūrā**. Komisija 2019. gadā arī sniedza tālākajiem reģioniem analīzi par to savienotības vajadzībām, identificējot iespējamās ar infrastruktūru un pakalpojumiem saistītos projektus.

Komisija plāno **2021. gadā ierosināt Eiropas transporta tīkla pamatnostādņu pārskatīšanu**, kā arī analizēt tālāko reģionu īpašos apsvērumus šajā sakarā. Visbeidzot, Eiropas Investīciju banka ar Eiropas Stratēģisko investīciju fonda atbalstu Reinjonas un Gvadelupas lidostās ieguldīja attiecīgi 100 miljonus EUR un 60 miljonus EUR.

Tālākie reģioni turpināja ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu uzlabot iekšzemes autoceļu un jūras transporta infrastruktūru. Šie uzlabojumi ietver autoceļu infrastruktūras uzlabošanu un sabiedriskā transporta attīstīšanu Madeirā, Francijas Gviānā un Majotā, kā arī dažādu Azoru salu piekļūstamības uzlabošanu. Francijas Gviāna arī veido jaunus jūras transporta ceļus uz trešām valstīm, bet Gvadelupa — jaunu gaisa savienojumu ar ASV.

²⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, pielikuma V daļa, COM(2018) 438 final.

²⁷ 2019. gada 7. marta dialoga par regulu, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu.

Tālāko reģionu savienotības atbalstam ir nepieciešami pastāvīgi centieni ES, valsts un reģiona līmenī. Šajā sakarā ir svarīgi veidot stabilu projektu plūsmu un optimizēt tiem pieejamo atbalstu.

4. CIEŠĀKA TĀLĀKO REĢIONU SADARBĪBA AR KAIMIŅVALSTĪM UN PLAŠĀKĀ MĒROGĀ

Komisijas priekšlikuma par Eiropas teritoriālo sadarbību 2021.–2027. gadam mērķis ir **veicināt sadarbību starp tālākajiem reģioniem un to kaimiņvalstīm**, izmantojot nodalītu budžetu un elastīgus sadarbības noteikumus, kas ir saskaņoti ar ārējās finansēšanas instrumentu. Šajā sakarā tālākie reģioni 2019. gadā ir apmainījušies ar labo praksi **kopīgu projektu veicināšanai** un izveidojuši kopīgas platformas, iesaistot ārējās programmas.

ES sāka sarunas ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm par nolīgumu, kas sekos Kotonū nolīgumam, balstoties uz sarunu pilnvarām, kurās ir nostiprināta nepieciešamība ņemt vērā tālāko reģionu bažas un apstākļus. Šim nolīgumam ir svarīga loma uz globāliem jautājumiem, piemēram, okeānu pārvaldību, vērstas sadarbības veidošanā.

2019. gadā Gvadelupa pievienojās Austrumkarību valstu organizācijai, savukārt Senmartēna iesniedza lūgumu novērotājas statusa iegūšanai. Francijas Gviāna sāka pētījumu par šķēršļiem, ar ko saskaras vietējie uzņēmumi, Martinika un Reinjona sniedza atbalstu vietējo uzņēmumu internacionalizācijā, savukārt Reinjona un Majota atbalstīja studentu mobilitāti uz trešām valstīm. Tālākie reģioni kopā ar kaimiņvalstīm piedalījās reģionālās sadarbības projektos tādās jomās kā transports, veselības aprūpe, jūras tūrisms un prasmes. Makaronēzijas reģioni stiprināja sadarbību ar Kaboverdi, Mauritāniju un Senegālu projektā *Hexagone* teritoriālās sadarbības programmas ietvaros. 2018. un 2019. gadā Karību jūras reģiona valstis kopā ar šīs teritorijas tālākajiem reģioniem kopīgi pārbaudīja cunami agrīnās brīdināšanas sistēmas darbību.

Daži tālākie reģioni saskaras ar nozīmīgām **migrācijas** radītām sociālekonomiskām problēmām. Šajā sakarā no vairākiem ES fondiem atbalstītās valstu programmās ietvertas vairākas īpašas darbības. Piemēram, ES Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds un Iekšējās drošības fonds atbalstīja patvēruma pieteikumu apstrādi Francijas Gviānā, Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas attīstīšanu Azoru salās un Madeirā, kā arī migrantu integrāciju Kanāriju salu sabiedrībā un darba tirgū. Francija Majotā izveidoja specializētus migrācijas dienestus. Madeirā no kohēzijas politikas līdzekļiem tika atbalstīti projekti veselības aprūpes, izglītības, sociālā nodrošinājuma un mājokļu nodrošināšanai Venecuēlas pilsoņiem. Saistībā ar **kaimiņvalstu** mobilitāti ES aktivizēja attiecības ar Maroku, ko apstiprināja 2019. gada jūnija ES un Marokas Asociācijas padomes sanāksme.

Lai pilnvērtīgi izmantotu jaunās sadarbības iespējas, ir svarīgi veidot uzticēšanos kaimiņvalstīm un izstrādāt vienotu praksi resursu koplietošanā. Šo mērķi varētu atbalstīt platformas, kurās piedalītos gan Eiropas Reģionālās attīstības fonda, gan Eiropas Attīstības fonda ieinteresētās personas. Reģionālo integrāciju varētu atvieglot mobilitātes partnerības nolīgumi.

5. SECINĀJUMI

2017. gada paziņojuma “Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES tālākajiem reģioniem” īstenošana norit labi. Nedaudz vairāk kā divu gadu laikā paziņojums tālākajos reģionos ir panācis konkrētus pozitīvus rezultātus.

Komisija ir pildījusi apņemšanos, izveidojot konkrētas iespējas tālākajiem reģioniem dažādās ES programmās, konsekventi pielāgojot ES tiesību aktus, politiku un instrumentus to

vajadzībām un interesēm, kā arī sniedzot šiem reģioniem individualizētu atbalstu. Ir svarīgi, lai Eiropas Parlaments un Padome pieņemtu Komisijas ierosinātās ES programmas 2021.–2027. gadam, kas tālākajiem reģioniem paredz īpaši pielāgotu piekļuvi un īpašus nosacījumus.

Tālākie reģioni un attiecīgās dalībvalstis ir paveikušas savu, pielāgojot reģionālās un valstu stratēģijas un izstrādājot konkrētas iniciatīvas paziņojuma īstenošanai, kā arī paužot viedokļus politikas veidošanas procesā.

Ņemot vērā gūto progresu, pilnīgai paziņojuma īstenošanai ir **nepieciešams visos līmeņos pasteidzināt un koncentrēt centienus uz svarīgākajām jomām: klimata pārmaiņu risināšanu, bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, aprites ekonomikas ieviešanu un pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju**. Ir īpaši svarīgi ieguldīt šajās nozarēs, lai panāktu ilgtspējīgu izaugsmi šajos neaizsargātajos, nomaļajos un izolētajos ES reģionos. Šā iemesla dēļ Komisija pievērsīs īpašu uzmanību tālāko reģionu lomai zaļajā kursā, ņemot vērā to neaizsargātību un resursus. Eiropas Reģionālās attīstības fonds joprojām ir svarīgs šajās nozarēs ieguldāmā finansējuma avots.

Tāpat ir nepieciešams turpināt centienus attīstīt tālāko reģionu zilo ekonomiku un uzlabot to savienotību. Ieguldījumi prasmēs joprojām ir nozīmīgs dažādu nozaru darbvietu radīšanas un uzņēmējdarbības atbalsta faktors.

Lai attīstītu šo nomaļo reģionu potenciālu un sniegtu tiem atbalstu pārejā uz zaļo ekonomiku, kuras centrā ir cilvēki, ir svarīgi, lai Eiropas Savienība, tālākie reģioni un attiecīgās dalībvalstis veidotu noturīgas partnerattiecības un cieši sadarbotos. Lai gan katra tālākā reģiona situācija ievērojami atšķiras, vēl joprojām ir daudz jāpaveic, lai novērstu šo reģionu un Eiropas kontinenta nevienlīdzību.

Pievēršanās tālākajiem reģioniem palīdz veidot iekļaujošu Eiropas Savienību, kurā **neviens netiek pamests novārtā**. No savas puses tālākie reģioni, kuriem piemīt unikālas vērtības, var būtiski palīdzēt veidot **zaļāku, klimatneitrālu un ilgtspējīgu Eiropas Savienību**.